

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Hengelsestraat 51

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
8 juli 2025

ONS KENMERK
2500019378

BEHANDELD DOOR
J.F.A. Ruiter

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 23 59 55 81

ONDERWERP
Thema's en leidende principes ROS Twente

Geachte leden van de Raad,

Op maandag 15 september 2025 staat in de stedelijke commissie de bespreking gepland van de Enschedese inbreng in de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie (ROS). We hebben de inbreng gestructureerd op basis van de vijf thema's uit de ROS. We benoemen per thema onze leidende principes en ook onze kwantitatieve ambities. De leidende principes zijn veelal niet nieuw, ze komen uit de omgevingsvisie Enschede, de visie op de Spoorzone Hengelo – Enschede (SHE), de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) en het Position Paper Twente 2050 (deze documenten zijn eerder door u vastgesteld dan wel met u gedeeld). Ons doel in de ROS is om als stad te groeien richting de 200.000 inwoners in 2050 door het toevoegen van 30.000 woningen en minimaal 30.000 banen. In de SHE zal ongeveer 2/3 van deze Enschedese woonopgave en een groot deel van de economische speerpunten moeten landen. De SHE is recent door het Rijk aangewezen als een kansrijke grootschalige woningbouwlocatie.

Doel van de sessie in de Stedelijke commissie is – zoals ook aangegeven in onze brief aan u van 4 juni 2025 - om op de leidende principes te reflecteren en zo de Enschedese inbreng waarmee we aan tafel gaan zitten bij de ROS te bespreken en waar nodig aan te vullen. De leidende principes zijn hieronder onderstreept en worden vervolgens kort toegelicht.

Uw inbreng nemen we mee in de uitwerking van de ROS. In de ROS werken we de strategie vervolgens uit voor de hele regio en zoeken we – samen met het Rijk, de provincie en het waterschap - naar gezamenlijke oplossingen voor Twente. De eindversie van de ROS zal aan uw raad ter vaststelling worden aangeboden als bouwsteen voor een volgende actualisatie van de omgevingsvisie Enschede.

Thema 1. Vriendelijke verstedelijking

Verdichting vooral rond stations, knooppunten en bronpunten

Door woningen en voorzieningen in de steden te bouwen rondom stations, vervoersknooppunten en bronpunten wordt nabijheid gecreëerd en het gebruik van openbaar vervoer gestimuleerd. Dit draagt bij aan duurzame mobiliteit en maakt de steden compacter en efficiënter. Het uitgangspunt van verdichten moet ook gelden voor de kernen rondom de Twentse steden. Naast verdichten zijn er ook uitleglocaties nodig.

Inzetten op zuinig ruimtegebruik, compacte stedelijke ontwikkeling met gemengde functies en attractieve (nieuwe) leefmilieus

De beschikbare ruimte is – gegeven vele opgaven - schaars. Het combineren van wonen, werken en recreatie in zowel het stedelijke gebied als in de overige Twentse kernen is daarom nodig. Dit zorgt voor meer ontmoetingen, levendige buurten en vermindert de noodzaak tot reizen. Het bevordert sociale interactie en economische dynamiek en daarmee ook de attractiviteit van de steden: goede openbare ruimten en slim stapelen – met oog voor de menselijke maat – zorgt voor een ontspannen stedelijke leefomgeving.

Schaalsprong wonen: netto 60.000 woningen tot 2050 toevoegen waarvan 30.000 in Enschede

Er is een grote woningbouwopgave. De bouw van netto 60.000 woningen richt zich vooral op betaalbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid. De sociale huuropgave en de opgave aandachtsgroepen moet vooral ook landen in de kernen rondom de steden ('inzetten op een meer evenwichtige verdeling'). Enschede neemt van de 60.000 netto toe te voegen woningen ongeveer de helft voor haar rekening. Doel van de Enschedese schaalsprong wonen is het faciliteren van de woonvraag in alle levensfasen: opgroeien, carrière maken en waardevol oud worden. En daarmee bijdragen aan zowel de talentopgave als het bevorderen van doorstroming op de Enschedese woningmarkt.

De SHE-zone is voor de schaalsprong de belangrijkste ontwikkellocatie van Twente voor wonen en werken

Van de 30.000 toe te voegen woningen in Enschede zal ongeveer 2/3 moeten worden gerealiseerd in de grootschalige woningbouwlocatie spoorzone Hengelo – Enschede. De overige woningen door te verdichten in vooral de groenstedelijke leefmilieus en in uitleggebieden. In de SHE zullen ook de belangrijkste economische speerpunten landen (zie verder onder 3.)

Stedelijke vernieuwing en herontwikkeling van bestaande wijken is en blijft ook belangrijk

Bestaande wijken worden herontwikkeld om de leefkwaliteit te verbeteren en te vergroten. Dit kan door renovatie, verduurzaming, herinrichting, vergroening van de openbare ruimte en het toevoegen van nieuwe functies. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het bestrijden van energiearmoede.

Inzetten op nieuwe woonvormen en (nieuwe) stedelijke leefmilieus

Innovatieve woonconcepten zoals tiny houses, co-housing, wooncoöperaties en circulaire bouw versterken de leefomgeving en sluiten aan bij veranderende woonwensen. Ze voegen nieuwe woonvormen toe aan de stad.

Thema 2. Landschap als drager

Water en bodem sturend voor ruimtelijke keuzes

Ruimtelijke ontwikkeling wordt afgestemd op natuurlijke condities zoals waterhuishouding en bodemgesteldheid. Dit voorkomt (in de toekomst) problemen zoals wateroverlast en bodemdaling.

Landschapsversterking, behoud groene lobben en versterken ecologische verbindingen

Het karakteristieke Twentse landschap met houtwallen en afwisselende open en gesloten ruimtes wordt behouden en versterkt. Dit draagt bij aan biodiversiteit en de identiteit van Twente. Door de groene lobben met de daarin gelegen stadsparken staan de verschillende leefmilieus in verbinding met het Twentse landschap. De groene lobben voegen een belangrijke kwaliteit toe aan het leven in de stad en moet daarom behouden en versterkt worden.

Inzetten op landschapsinclusieve ontwikkeling

Bij nieuwe projecten wordt rekening gehouden met het landschap: gebouwen en infrastructuur worden zo veel mogelijk ontworpen met respect voor en rekening houdend met de natuurlijke elementen.

15-minutenprincipe: iedereen woont dichtbij toegankelijk groen

Iedere inwoner van Twente moet binnen 15 minuten toegang hebben tot groen en recreatie. Dit bevordert gezondheid, welzijn en sociale cohesie.

Toekomstbestendige landbouw en biobased bouwen

Landbouw wordt duurzamer door gebruik van natuurlijke materialen, kringloopprincipes en innovatieve technieken. Dit draagt bij aan voedselzekerheid en milieubescherming. Waar passend en gewenst vindt transitie naar andere functies plaats.

Thema 3. Groene technologische topregio

Schaalsprong werk: minimaal 55.000 banen tot 2050 toevoegen waarvan minimaal 30.000 in Enschede

Naast de noodzakelijke schaa sprong in wonen is er ook sprake van een schaa sprong in werkgelegenheid nodig: er moeten in Twente meer dan 55.000 banen bij komen, waarvan minimaal 30.000 banen in Enschede. Behalve dat een (innovatief) banenaanbod belangrijk is voor een goede balans tussen wonen en werken, is het essentieel voor het aantrekken en vasthouden van talent. Daarmee zijn (innovatieve) bedrijvigheid en daarbij aansluitend onderwijs hét vliegwiel voor de schaa sprong in Twente.

De centrale uitdaging is hoe we voldoende ruimte kunnen creëren voor werkgelegenheid binnen de totale groei behoeft e. Tegelijkertijd moeten we ook ruimte reserveren voor maatschappelijke transitie s zoals circulariteit, de energietransitie en digitalisering. Realiseren van voldoende en kwalitatief goede ruimte verdient extra aandacht omdat er momenteel een tekort aan bedrijventerreinen en campuslocaties in de regio is.

Inzetten op 4 kennispeerpunten verbonden met de maakindustrie en bouwsector, ondersteunt door een breed lokaal en regionaal MKB

Twente investeert in een sterke kennisindustrie, in technologie en productie, met focus op innovatie en duurzaamheid. Om de toekomstige ruimtevraag voor economische ontwikkeling goed in beeld te brengen, is gekozen voor een driedeling die aansluit bij de profilering van Twente als 'Groene Technologische Topregio'. Dat betekent: Twente onderscheidt zich binnen de (inter)nationale economie met vier kennispeerpunten – chiptechnologie, medische technologie, defensie- en energietechnologie – die sterk verbonden zijn met een krachtige maakindustrie en bouwsector, ondersteund door een breed lokaal en regionaal MKB. Twente is in staat om voor elk van deze typen bedrijven passende vestigingslocaties aan te bieden, zorgvuldig afgestemd op hun omgeving.

Versterking van innovatie op campussen met sleutelrol spoorzone Hengelo – Enschede

Campussen zoals Kennispark, Technology Base en High Tech Systems Park fungeren als broedplaatsen voor innovatie en ondernemerschap. Ze trekken talent aan en stimuleren economische groei. In Twente speelt de Spoorzone Hengelo-Enschede een sleutelrol in het realiseren van de 'schaalsprong in werk'. Hier komt een unieke mix van innovatieve bedrijven, onderzoek en onderwijs samen, met instellingen zoals de Universiteit Twente, Saxion en diverse gespecialiseerde onderzoeksfaciliteiten. Er wordt ruimte gecreëerd voor het toepassen van nieuwe ideeën en experimenten, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie, digitalisering en energietransitie.

De bedrijven die actief zijn in de genoemde kennispeerpunten hebben met name behoefte aan ruimte binnen de innovatieve ecosystemen – zoals campussen, technologische clusters en aantrekkelijke stedelijke gebieden. Enschede biedt deze omgevingen, en levert daarmee een waardevolle bijdrage aan de nationale economische structuur, zonder de stuwende en verzorgende basis uit het oog te verliezen.

Inzetten op Triple helix samenwerking (onderwijs, overheid, ondernemers)

Samenwerking tussen onderwijsinstellingen, overheid en bedrijfsleven zorgt voor kennisdeling, innovatie en een sterke regionale ontwikkeling.

Ontwikkelen richting Bio-based bouwen en duurzame energievoorzieningen

Bouwen met natuurlijke materialen en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen dragen bij aan een klimaatneutrale toekomst.

Thema 4. Verplaatsen en verbinden

Inzetten op multimodale bereikbaarheid: spoor, fiets, openbaar vervoer en water

Een goed afgestemd netwerk van verschillende vervoersmiddelen (fiets, OV, auto) zorgt voor efficiënte en duurzame mobiliteit. Investerings in spoor, fietspaden, wegen en waterwegen verbeteren de regionale bereikbaarheid en economische kansen.

(N)STOMP-principe als leidraad voor mobiliteit

Mobiliteit wordt ingericht volgens het (N)STOMP-principe: nabijheid, lopen, dan fietsen, openbaar vervoer, deelmobiliteit en als laatste de privéauto. Stimuleren van langzaam verkeer (fietsen en lopen) en openbaar vervoer is cruciaal voor 'vriendelijke groei'. Doorgaand autoverkeer moet 'buitenom' rijden, via de hoofdwegen. Het dagelijkse regionale (pendel)verkeer moet via de corridors rijden. Op de schakelpunten stad – ommeland komen

mobiliteitshubs. Vanaf deze hubs brengt een BusRapidTransi (BRT / HOV+) je snel en frequent naar je werklocatie. Dit alles samen stimuleert gezonde en duurzame keuzes en verbetert de leefkwaliteit in de steden en de overige kernen.

Verder inzetten op snelfietsroutes

Door aanleg van comfortabele en veilige fietsroutes wordt fietsen aantrekkelijker, wat bijdraagt aan gezondheid en duurzaamheid en minder autoafhankelijk.

Versterken van Internationale verbindingen en met andere (aanliggende) regio's

Betere verbindingen (auto, openbaar vervoer en fiets) met Zwolle, Arnhem, Duitsland en andere (aanliggende) regio's versterken de (grensoverschrijdende) samenwerking en economische ontwikkeling van de regio.

Thema 5. Vriendelijke leefomgeving

Het bruto Twents Geluk gebruiken als kompas voor brede welvaart

Brede welvaart wordt als maatstaf genomen, waarbij welzijn, gezondheid en geluk centraal staan in beleid en ontwikkeling.

Inzetten op een gezonde, veilige en inclusieve omgeving

Iedereen moet zich thuis voelen in Twente. Dit vraagt om aandacht voor gezondheid, veiligheid en toegankelijkheid voor alle groepen.

Investeren in sociale cohesie, voorzieningen en cultuur

Investeren in gemeenschapszin en culturele voorzieningen versterkt de sociale structuur en maakt buurten levendiger.

Spreiding van recreatie en toerisme over regio en natuurgebieden

Toerisme en recreatie worden gespreid over de regio om druk op natuurgebieden te verminderen en de hele regio aantrekkelijk te maken.

Werken aan leefbare buurten en wijken

Wijken worden ingericht met passende voorzieningen en met (openbare) ruimte voor ontmoeting, sport en creativiteit. Dit bevordert sociale interactie en welzijn.

Wij kijken uit naar een inhoudelijk gesprek met u op 15 september 2025 waarin we gezamenlijk verder richting geven aan de ruimtelijke koers van Twente en daarmee ook aan die van Enschede.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)